

La festassa dels Gaudí (i 2)

written by Jaume Gras i Bartrolí | 7 de febrer de 2025

Catalunya és criolla o no serà. No m'invento res i ho confirmen totes les molletes que es recullen per tot arreu només observant l'entorn quan no ens mirem el melic. De molletes n'hi ha moltes, tantes que sembla estrany la candidesa mostrada, sovint dissimulada al darrere d'una certa vanitat provinciana, que impedeix saber ben bé que està passant. La insolència torera del criollisme hispà ja es manifesta als Premis Gaudí i no només en l'homenatge dels Estopa a Cornellà. És una bona prova del que expresso. Els catalans sempre fem tard.

Un dels fets que més sorprenen és que des de fa molts anys siguem incapaços d'observar que tota la nostra història, la pretèrita o la d'abans-d'ahir, ens la deixem explicar pels de fora o amb clau forestera. Som gent encantadora, oberta, diàfana...

Les dues pel·lícules més exitoses de l'any passat, són dues mirades ben contaminades de la Catalunya violentada per l'Espanya autoritària i castellana. Totes dues han tingut una acceptació tan eufòrica com poc crítica amb l'excusa que és cinema català. El mercat està ben preparat per rebre aquests tipus de missatges. Per a molts dels qui ens representen i els que viuen de tot això els és més còmode aplaudir i fer veure que no ens manipulen o insulten. Probablement, ni ho volen saber, mentre la bossa soni. Només cal observar les reaccions de la senyora Vilarasau o del president de parlament de la Ciutadella, el senyor Rull després que Diego Sola deixés anar la seva homilia de soci-ressentiment compulsiu, un al·legat tant desafortunat com ofensiu que no tindria sentit enlloc més del món. Potser en el Tibet ara ocupat pels xinesos. No s'atreviran a repetir-ho ni a Madrid, ni a Andalusia que alguna cosa tenen a veure en el patiment dels seus pares o avis. Tampoc no és el seu objectiu perquè aquesta esquerra des

de fa temps que ja sap on pot fer el pinxo.

Les dues cintes amb tant èxit d'assistència són la cara i el revers d'un mateix nou relat de la Catalunya del postfranquisme. La societat catalana del segle XXI s'entusiasma amb les heroïcitats *autobuseres* d'un barri –Torre Baró– de gent tan *guai* i combativa que després de l'estomacada general del 1r d'octubre, més del 65% dels hereus dels grans lluitadors socials no van dubtar a votar les forces més reaccionàries i *nacionales* perquè tot continuï com quan van arribar els seus avis. Parlem d'això i no és cap invenció. Una exaltació distorsionada i molt interessada de la qual se n'ha fet un ús manipulador molt exagerat amb l'excusa de la pobresa, la marginalitat i l'obra vista d'una arquitectura que el segle XXI ja no hauria d'existir. Potser aquest és el tema que tothom calla.

El mateix protagonista de la pel·lícula, que feia de conductor del bus, el senyor Fernández, arrossegat per l'excitació, va repetir la recurrent absurditat, sobretot fal·laç, que diu que els immigrants o nous catalans van aixecar Catalunya. Ho va dir en un diari monàrquic que ho va reproduir tal qual probablement per donar-li peixet. Alguns, en aquesta línia, fins i tot ens esborren del pa amb tomàquet i diuen que som uns copions. Són *tremendos*.

Treballar i prosperar té mèrit i depèn en bona part de les virtuts personals. Sobretot en aquella època quan no hi havia la mamella política *clientelar* tan generosa i transversal com la coneixem ara. No tenia res a veure el funcionariat franquista que va venir a desplegar el règim dictatorial i el van instal·lar al capdamunt del carrer Balma que l'avi del senyor Sola. Segur. Ni els milers de subvencionats que viuen ara entorn de la cultura de la politiqueria.

Ningú regala res, però quan van arribar a Catalunya els dos milions i mig de persones provinents de l'Espanya meridional, la taula ja estava parada per molt que alguns els agradi

creure's les seves rondalles. L'havien parat centenars de milers de catalans pretèrits. Els dels anys 20 que sovint destaquen, també, però en una proporció molt més reduïda del que acostumen a dir. Des dels primers anys de la industrialització, a mitjans del XIX, fins a la dictadura de Primo de Rivera els qui van preparar la taula eren catalans. De vuit o setze cognoms i si això, que era el més natural del món a Catalunya, s'ha alterat, ha estat per raons de força major. És així i Déu-n'hi-do quina taula vam parar, sense riqueses naturals i amb només dues esquifides rieres com són el Ter i el Llobregat!

Això és una realitat tan consubstancial que no respon a opinions ni a percepcions. Treballadors i empresaris, banquers, explotadors i rendistes, petits comerciants, professionals, sindicalistes, carlins, lliberals, monàrquics, republicans, federalistes, anarquistes, separatistes... Desenes de milers de persones catalanes i ben catalanitzades, com es diria ara, volien fer coses i anaven progressant. Aquests són el que van parar la taula on ha pogut menjar més tard tanta gent. **En general, gràcies al seu esforç i treball, però taula, una mica més petita, ja hi era.** El resultat ja el sabem i si les estovalles no estaven prou netes i no feien el goig que reclamen alguns amb la supèrbia que els hi és pròpia, que els hi preguntin directament a qui les va embrutar i va fer els forats que tots sabem qui van ser i en nom de què.

Aquesta taula imaginària l'havia ajudat a parar, entre altres, també els meus pares i els meus avis i rebesavis. La història del meu avi també és molt significativa si volem fer servir els drames personals com sovint es fa per justificar algunes reivindicacions. La història del meu avi també és trista a ulls del segle XXI perquè va haver d'anar a treballar a la fàbrica quan només tenia deu anys, encara que va tenir la sort de no voler ser analfabet. El meu avi no era andalús. Era català amb cognoms catalans que s'endinsen en la història. I què? Quin problema tenen amb això? Ens hem d'avergonyir per un

fet que ningú tria? Fins als anys seixanta això era el més normal del món a Catalunya, no a Castella o a Andalusia, on els cognoms són ben diferents i acostumen a acabar sovint amb zeta. No era ni aristòcrata, ni latifundista, ni burgès, aquest vocable que tant neguiteja. Ell no va triar ni on va néixer, ni quina família l'havia d'adoptar en aquell poblet de poc més de mil habitants de l'Alt Camp que en el darrer terç del segle XIX ja tenia un parell o tres fàbriques del tèxtil i donava "mala" feina a molta gent. Tampoc res d'això ho va escollir l'avi andalús. Per què això que tant manipuleu no es pot triar. Potser l'únic que va escollir, ell o la seva família, és si es traslladaven a Catalunya, al País Basc, o si anaven a Alacant.

El meu, però, **va tenir la sort**, repeteixo, **va tenir la sort** de néixer en una societat molt més treballada i madura que la societat d'on provenia l'avi del senyor Sola i la majoria de les persones que van arribar a Catalunya en aquells convulsos anys seixanta. Persones, algunes d'elles molt pobres, però que feien ostentació de la seva ignorància i et deien que parlar en català era un senyal de mala educació. No m'invento res. El meu avi va tenir sort perquè entre els uns i els altres li van fer entendre que saber llegir i escriure era important. També s'hi va esforçar malgrat que tenia poc temps i devia anar molt cansat. Ho va fer, però.

Per Déu que li va anar molt bé! Sobretot des del punt de vista psicològic i emocional perquè el va ajudar a entendre millor la realitat i li va permetre no ser un ressentit social tot sabent també on rauen les injustícies i la mala bava dels malparits, dels explotadors i la dels buscabregues habituals que sempre han existit.

L'altra pel·lícula que va causar furor a la Catalunya inclusiva i oberta va ser precisament la que va facilitar al senyor Sola, amb el premi, una trona per poder buidar el pap després de tants anys de patir i de reprimir-se. Deixar en mans d'aquesta persona les peripècies d'una família

“burgeseta”, “catalaneta” i amb *barquito* com deia ell mateix amb tan poca gràcia, ens indica en mans de qui deixem que ens expliquin les nostres històries, en aquest cas familiars. M’imagino el gaudi del senyor Sola a l’hora de crear situacions i diàlegs. Té mèrit. Quin goig li devia produir a l’insigne guionista dir el que li va sortir de la pebrotera sobre perfils socials i econòmics que tant estima i “coneix”, mentre generava les seves particulars fantasies que li atorgarien, a més, el reconeixement d’aquesta societat que tanta irritació sembla que li provoca. Tot un èxit.

Catalunya és això, una festassa criolla on els catalans ja no saben ni qui són, ni quin peu calcen.